

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ МИКОЛАЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
БУДИНОК ДИТЯЧОЇ ТА ЮНАЦЬКОЇ ТВОРЧОСТІ
ЗАВОДСЬКОГО РАЙОНУ М. МИКОЛАЄВА

«СПІВ ТВОРІВ А CAPELLA
У КОНТЕКСТІ ВОКАЛЬНО-ІНТОНАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ»

Укладач: Панкова О.С.,
керівник «Народного художнього
колективу» гуртка естрадного
співу «Любисточки»

План-конспект заняття

групи вищого рівня навчання,
гуртка естрадного співу «Любисточки»,
керівника Панкової О. С.

Тема заняття: Спів творів а capella у контексті вокально-інтонаційної культури.

Мета заняття:

- закріпити теоретичні поняття;
- розвивати інтонаційний слух, уяву, музичну пам'ять;
- розвивати та вдосконалювати навички ансамблевого співу;
- формувати потребу сприймати та виконувати високохудожні музичні твори,
- прищеплювати повагу та любов до української пісні.

Завдання заняття:

- повторення вокальних термінів: а capella, унісон, інтервал, акорд;
- закріплення навичок співу legato, non legato та staccato;
- сприяння формуванню культури співу у вихованців;
- прищеплення навичок шанобливого ставлення до вокального мистецтва.

Методи навчання:

Словесні: бесіда, пояснення.

Наочні: демонстрація.

Практичні: ладо-інтонаційні вправи, слухання творів

Вид заняття: формування практичних умінь та навичок

Форма проведення: групова

Очікувані результати: художньо-образне, емоційно-осмислене, музично-грамотне виконання творів а capella.

Обладнання: музичний інструмент, роздатковий матеріал, навчальна література, аудіоапаратура.

Музично-дидактичний матеріал: ладо-інтонаційні вправи, партитури обробок українських народних пісень «Вийди, вийди, Іванку» та «Ой є в лісі калина».

Хід заняття

I. Організаційний момент

Перевірка готовності дітей до навчання. Організація робочого місця.

Повідомлення теми, мети заняття

Доброго дня. Метою сьогоднішнього заняття буде робота над удосконаленням навичок ансамблевого співу при виконанні творів а capella. Ми також продемонструємо: як ми любимо співати, як нам подобається

займатися улюбленою справою, на прикладі творів обробок народних пісень «Вийди, вийди, Іванку» та «Ой є в лісі калина».

Мотивація навчальної діяльності

Як ви знаєте, традиція співу а capella дуже давня та пов'язана з виконанням творів народного вокального мистецтва. А вам подобається виконувати пісні а capella? Чим саме? Уявіть що я менш досвідчена ніж ви вихованка. Змотивуйте, зацікавте мене цим видом виконавства.

Відповіді вихованок:

- виконуючи пісні а capella, тобто без супроводу, активізується робота над чистотою інтонації;
- удосконалюються навички ансамблевого співу, зокрема тембрального єднання в окремих партіях;
- є необхідним для розвитку активного музичного слуху;
- виконання є більш гнучким в темповому відношенні, не скутим фонограмою;
- наближає нас до історії вокального виконавства, виховує повагу й любов до української народної пісні.

Дякую, мені вже захотілось попрацювати над таким видом виконавства.

II. Основна частина

Актуалізація опорних знань

До речі, ви вже нагадали, що термін а capella означає спів без супроводу. А яким терміном називається спів всього ансамблю одного звуку або однієї мелодичної лінії?

Відповідь: - унісон.

В процесі роботи ми часто використовуємо такі терміни, як акорд та інтервал. Що вони означають?

Відповідь: інтервал – це відстань між двома звуками, що співаємо одночасно або по черзі, акорд – це три чи більше звуків, що виконуються одночасно або по черзі.

Наведіть приклади інтервалів, які складніше вам виконувати.

Відповідь: секунда, септима

В пісні «Вийди, вийди, Іванку» ми з вами працювали над плавним, протяжним звуковеденням. Як воно називається?

Відповідь: – legato

А в пісні «Ой є в лісі калина» зустрічаються й інші прийоми звуковедення. Які саме?

Відповідь: – legato, non legato та staccato

Дякую, а тепер закріплюємо ці знання на практиці. Але спочатку розігріємо наш голосовий апарат, приготуємо його до співу.

Практична частина

Тренувальні вправи

Вправа № 1

Виконується у повільному темпі на склади – «мі-я». Поєднання цих складів найчастіше викликає труднощі у відпрацюванні однакової манери співу. При виконанні звернути увагу на спів legato, на однакову манеру співу голосних, об'ємне звучання.

Вправа № 2

Виконується на склад «ма». Вправа націлена на роботу в грудному резонаторі, а розспів удосконалює навички плавного звуковедення.

Вправа № 3

Виконується на склад «Зі» прийомом non legato. Слід звернути увагу на спів «на опорі» та на не пласке звучання голосного – і –.

Вправа № 4

Виконується у швидкому темпі. При виконанні звернути увагу на дрібну дикційну техніку та проспівування (а не промовляння) тексту поспівки.

Вправа № 5

Виконується на склад «Ма» прийомом staccato. Звучання повинно бути дуже легким, нібито ледь торкаючись звуків. Обов'язково «на опорі», слідкувати за чистотою інтонації верхнього звуку. Вправа націлена на роботу в головному резонаторі.

Вправа № 6

Виконується на склади «Мі – Ме – Ма – Мо – Му», прийомом legato, після кожної секвенції змінюючи приголосний звук (Ді..., Зі..., Лі... і т. д.) Вправа удосконалює навички співу cantileno, співу різних голосних звуків в одній манері. Також відпрацьовується ланцюгове дихання в ансамблі та вміння економно розподіляти дихання на всю вправу.

При руху мелодії вниз можна додати другий голос в терцію, таким чином розвивається й гармонічний слух, підготовлюючи до роботи в ансамблі.

(Слід наголосити на уважному ставленні один до одного, на вмінні слухати звучання терції, не перекикувати, співати в ансамблі).

*Робота над обробкою української народної пісні «Вийди, вийди, Іванку»
Самостійна робота учнів.*

А зараз в мене до вас цікаве завдання. Я підготувала для вас два приклади пісні «Вийди, вийди, Іванку» у виконанні змішаного хору Одеської музичної академії та у виконанні дитячого хору музичної школи. Після прослуховування цих творів, ви самостійно проаналізуєте які вокальні прийоми звуковедення є у виконанні, взагалі, які музично-виразні засоби хорового виконавства вас вразили.

Відповіді:

- плавне звуковедення, ланцюгове дихання;
- дуже гнучка динаміка, нюансировка;
- темп рухливий;
- тембральна єдність;
- унісони;
- більшість звучання було виконано прийомом legato.

Дуже добре, а тепер ми з вами спробуємо приєднатись до художньо-образного виконання цієї пісні.

При виконанні першої варіації звернути увагу на м'яку атаку звуку, поступове включення голосів, які немов впливають один з одного, динамічні відтінки.

Голос
Вий-ди, вий - ди І - ван - ку зас-ні-вай нам, вес - нян - ку

Голос
Ой, вий - - ди І - ван - ку

Голос
Зи-му-ва - ли не спі-ва - ли вес-ни до - жи - да - ли.

Голос
Ой, зи - му - ва - ли вес - ни до-жи - да - ли.

Також звернути увагу на загально-ансамблевий унісон у восьмому такті. Це тоніка мінорного ладу, яка звучить нестабільно, тому при русі вгору та вниз інтонується «підтягуючи звук».

При виконанні другої варіації можуть виникнути дикційні труднощі, які пов'язані зі швидким темпом й дрібними за тривалістю нотами, та виконанням розспівів. Задля того щоб розспіви були чіткими, не змазаними, слід до голосної букви підставляти м'яку приголосну –г– (вийди = ви-ги-йди-ги)

Голос
Ви - їди, ви - їди І - ван - ку зас - ні - вай нам вес - нян-ку.

Голос
Ви - їди, ви - їди І - ван - ку зас - ні - вай нам вес -

Голос
Ви - їди, ви - їди І - ван - ку зас - ні - вай нам

Акордова структура третьої варіації досить легко засвоюється, голосоведіння у робочому діапазоні голосів з активною атакою звуку на forte. Слід звернути увагу на розспів в третьому голосі, такт №18. Це інтервал велика секунда вниз, що інтонується з «пониженням».

Голос 1: *f* Be - сна, ве - сна. Та щож ти нам при-нес-ла?

Голос 2: *f*

Голос 3: *f*

Робота над обробкою української народної пісні «Ой є в лісі калина»

Виконання твору «Ой є в лісі калина» характеризується більш легким, навіть невимушеним характером звучання. Як ви вважаєте, чому?

Відповідь: тому що за змістом це жартівлива дитяча пісня.

На минулому занятті, при розучуванні, ми більше уваги приділяли акомпануючим другому та третьому голосам, які не повинні перекривати основну мелодію пісні. Перевіримо, чи засвоїли ви набуті навички. (виконання пісні)

Молодці. А сьогодні попрацюємо окремо над вступом та кодою твору.

Хочу звернути вашу увагу на динамічні відтінки вступу пісні. Починаємо з ріано, поступово збільшуємо динаміку до forte, а потім знов затихаємо. Відпрацюємо цей уривок.

Голос 1: *p* Ой, є влі - сі ка - ли - на, *f* ой є влі - сі ка - ли - на. *p*

Голос 2: *p* *f* *p*

Голос 3: *p* *f* *p*

Дуже добре. А тепер хочу звернути вашу увагу на коду, закінчення твору. Яка там є родзинка, що може використовуватись саме в творах без супроводу?

Відповідь: зміна темпу та зупинка.

Так, це метро-ритмічна трудність, яку необхідно відпрацьовувати уважно стежачи за рухом диригента або ведучої в ансамблі. Ми стежимо за рухами диригента.

Добре. З'єднаємо ці відпрацьовані фрагменти з основною частиною твору. Виконуючи пісню звертаємо увагу на те, щоб куплети не були однаковими, відрізнялись в динамічному та емоційно-образному плані, відштовхуємось від тексту. Слідкуємо за вокально-інтонаційним звучанням, культурою звуку, слухаємо мелодію.

III. Підбиття підсумків

Рефлексія

Запитання до вихованок:

Що вам сподобалось на сьогоднішньому занятті? Які вокальні навички закріпили? Які поняття повторили?

Відповідь:

- сподобались твори що прослуховували;
- співаючи твори без супроводу скоріше напрацьовуються навички ансамблевості, легше тембрально зливатись з іншими голосами;
- повторили вокальні терміни *a capella*, унісон, інтервал, акорд, *legato*, *non legato* та *staccato*.

Висновок керівника, відзначення успіхів, окреслення подальших перспектив творчого розвитку вихованців.

На сьогоднішньому занятті ми розвивали творчу ініціативу, творчу уяву, самостійно аналізували твори для прослуховування, удосконалювали

ансамблеві навички виконуючи твори без супроводу, прищеплювали навички шанобливого ставлення до вокального мистецтва.

На наступних заняттях ми спробуємо приєднати до співу гру на шумових та ударних інструментах, що надасть чіткості в звучанні та буде родзинкою у виконанні обробки української народної пісні.

Творчих злетів у подальшому вам усім та особистих успіхів у навчанні й досягненні вокального мистецтва.

Список використаних джерел

1. Гавриленко Л. М. Педагогічні умови формування основ вокальної культури учнів молодшого шкільного віку / Лариса Гавриленко // Зб. наук. праць Кам'янець-Поділ. нац. Ун-т імені І.Огієнка. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М. І., 2008. – Вип. XIV.
2. Гураш Л. Відчути і збагнути: теорія і методика. Київ // Дошкільне Виховання, 2002р.
3. Дорошенко Т. Розвиток творчих здібностей на уроках музики: методичні рекомендації. Київ // Початкова школа №4, 2001р. Малишева Т. П. «Сольний спів»: програма та приблизний репертуар (українські арії , романси, пісні) для вокальних факультетів музичних вузів України / Т. П. Малишева. – Х., 2002.
4. Матвєєва О. В. Сценічне хвилювання як детермінанта вокально-виконавської надійності майбутніх учителів музики / О. В. Матвєєва // Наука і сучасність: зб. наук. праць Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. Олексюк О. М. Музична педагогіка: навч. посібник / Ольга Миколаївна Олексюк. – К.: КНУКіМ, 2006.
5. Печенюк М. А. «Постановка голосу»: програма для училищ культури. Спеціалізація «Народне пісенне мистецтво» / М. А. Печенюк. – Кам'янець-Подільський, 2001. – 11 с.
6. Прохорова Л. Українська естрадна вокальна школа: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів культури і мистецтв III-IV рівнів акредитації / Леоніла Володимирівна Прохорова. – Вид. 2-е. – Вінниця: Нова книга, 2006
7. Ригз С. Как стать звездой./Сет Ригз. – М.: Guitar college ,2005.